

POSLOVNA EKONOMIJA
-Ta ni odgovori-

1. (5 bodova) (**I str. 65**) Geometrijski, na obimu proizvodnje na kome grani ni troškovi dostižu minimum, kriva ukupnih varijabilnih troškova prelazi iz **konkavnosti u konveksnosti** u odnosu na apscisnu osu.

(Upišite ta ni an/e odgovor/e)

2. (15 bodova) (**I str. 37**) Petar, Rale, Sreten i Mirko otkupili su na berzi sve akcije akcionarskog društva "Art" po istoj ceni od 100 dinara po akciji, što je dvostruko više u odnosu na nominalnu vrednost ovih akcija. Pri tom, Petar je za kupovinu datih akcija potrošio 10.000 dinara, Rale 5.000 dinara, Sreten 30.000 dinara, a Mirko 15.000 dinara. Iz li njih razloga, na kraju godine, oni odlučuju da ugase dato privredno društvo. Ukupan dug prema poveriocima u tom trenutku iznosio je 20.000 dinara. Uzimaju i u obzir prethodne pretpostavke, koliko će svaki od njih dobiti nakon likvidacije društva kada se izmire sve obaveze prema poveriocima?

Kako su sve akcije kupljene po ceni od 100 dinara, to znači da je, polazeći od utrošenog novca za kupovinu akcija, Petar kupio 100 akcija, Rale 50, Sreten 300, a Mirko 150 akcija. Ukupan broj akcija društva prema tome je 600 akcija, obzirom da su sve akcije oni otkupili. U skladu sa tim, Petar će dobiti 100/600 ili 1/6 delova likvidacione vrednosti društva, Rale 50/600 ili 1/12, Sreten 1/2, a Mirko 1/4 likvidacione vrednosti društva.

3. (15 bodova) Preduzeće "Metla" bavi se proizvodnjom proizvoda "A". Polazeći od karakteristika tehnološkog procesa, kao i tržišnih uslova, preduzeće je tek na obimu proizvodnje od 5 jedinica proizvoda ostvarilo jednakost ukupnih prihoda i ukupnih troškova. Imaju i u vidu da je preduzeće sve svoje proizvode prodavalo po nepromenjenoj ceni od 50 dinara po jedinici proizvoda, polazeći od raspoloživih podataka popuniti sledeću tabelu: **prelomna tačka na 5**

Obim proizvodnje (Q)	3	4	5	6	7	8
Tržišna cena proizvoda (Cq)	50	50	50	50	50	50
Granični troškovi (GT)	23	22	21	21	24	25
Ukupan prihod	150	200	250	300	350	400
Ukupni troškovi	207	229	250	271	295	320
Dobitak/Gubitak	-57	-29	0	29	55	80

4. (5 bodova) **(I str. 78)** Ciklus angažovanja je:

- a) vreme koje protekne od momenta obezbeđenja novane sume za nabavku sredstava za proizvodnju i za isplatu zarada, pa sve do ponovne pojave vrednosti u novanom obliku
 - b) stalno obnavljanje procesa proizvodnje
 - c) prelazak vrednosti iz novanog oblika u prirodni oblik
 - d) vreme koje vrednosti provode u prirodnim oblicima sredstava**
 - e) suma vrednosti koja je angažovana u prirodnim oblicima sredstava
- (Zaokružite tačan/ne odgovor/e)

5. (15 bodova) **(I str. 63)** Preduzeće Majstor d.o.o iz Beograda bavi se proizvodnjom nameštaja. Preduzeće je specijalizovano za dizajn i izradu komode „A“. U narednoj tabeli dat je iznos ukupnih troškova za određene obime proizvodnje proizvoda „A“.

Broj jedinica proizvoda (Q)	Ukupni troškovi (T)	Ukupni fiksni troškovi (Tf)	Prosečni fiksni troškovi (PTf)	Ukupni varijabilni troškovi (Tv)	Prosečni varijabilni troškovi (PTv)	Prosečni ukupni troškovi (PT)	Granični troškovi (GT)
0	2500	2500	-	0	-	-	-
100	4500	2500	25,00	2000	20,00	45,00	20,00
200	5000	2500	12,50	2500	12,50	25,00	5,00
300	5700	2500	8,33	3200	10,67	19,00	7,00
500	6500	2500	5,00	4000	8,00	13,00	4,00
600	6900	2500	4,17	4400	7,33	11,50	4,00
800	9600	2500	3,13	7100	8,87	12,00	13,50
900	13500	2500	2,78	11000	12,22	15,00	39,00

- a) Popuniti tabelu na osnovu datih podataka poznaju i ponašanje pojedinih vrsta troškova u odnosu na promenu obima proizvodnje. (10 bodova)
- b) Ako preduzeće, pri datim pretpostavkama, u proseku proizvodi 500 jedinica uslovnog proizvoda i ima mogućnost da poveća obim proizvodnje za dodatnih 100 jedinica, da li treba da donese odluku da poveća obim proizvodnje ili ne? Zašto? (5 bodova)

Preduzeće bi trebalo da donese odluku da poveća proizvodnju za 100 dodatnih jedinica uslovnog proizvoda, jer na nivou proizvodnje od 500 jedinica, PT iznose 13 dinara po jedinici uslovnog proizvoda, a ako bi se obim proizvodnje povećao za dodatnih 100 jedinica, PT bi se smanjili sa 13 dinara na 11.5 dinara.

6. (5 bodova) **(I str. 49)** Pojavni oblici osnovnih sredstava preduzeća mogu biti:

- a) **osnovna ulaganja pre početka rada preduzeća**
 - b) **novana sredstva namenjena za nabavku sredstava za rad**
 - c) **objekti u izgradnji**
 - d) **privredno zemljište**
 - e) **patenti, licence i druga prava.**
- (Upišite tačan/ne odgovor/e)

7. (15 bodova) (I str. 80) Vrednost angažovanog kapitala u proizvodnji preduze a "Z" u 2023. godini iznosila je 20.000 dinara. U 2024. godini preduze e proizvodi i prodaje 1.000 proizvoda po ceni od 70 dinara. Ukoliko je dužina prose nog ciklusa angažovanja 180 dana u 2024. godini, izra unati u kojoj godini je preduze e platilo ve u kamatu i za koliko, uzimaju i u obzir da je 10% sredstava i u jednoj i u drugoj godini finansirano iz kredita uz kamatnu stopu od 5%.

REŠENJE:

2023.	2024.
S=20.000	Q=1.000
Iznos kredita $20.000/100*10=2.000$	P=70
Kamata $2.000/100*5=100$ dinara	dužina ciklusa angažovanja 180 dana
	$C=P*Q=70.000$
	Koeficijent reprodukcije= $360/180=2$
	$S=C/\text{koef.reprodukcije}=70.000/2=35.000$
	Iznos kredita $35.000/100*10=3.500$

Kamata $3.500/100*5=175$ dinara ($175-100=75$ din ve a kamata u 2024.god)
Iznos kamate se pove ao za 75 dinara.

8. (10 bodova) Pretpostavimo da preduze e u strukturi svojih troškova ima samo varijabilne proporcionalne troškove. Pre dve godine preduze e je ostvarilo gubitak od 104 dinara a prošle godine ostvareni gubitak je 80 dinara uz prodaju od 10 komada proizvoda. U obe prethodne godine proizvodnja je bila jednaka prodaji.

- a) (5 bodova) Ako se troškovi i prodajna cene nisu menjale tokom ovog perioda, prodaja je pre dve godine iznosila **13** kom.
(Upišite ta an odgovor)

Preduze e ostvaruje konstantan gubitak po jedinici od $80/10= 8$ din.

Prodaja je pre dve godine iznosila $104/8= 13$ komada

- b) (5 bodova) Da bi preuze e u teku oj godini sa obimom proizvodnje i prodaje od 20 jedinica ostvarilo dobitak od 50 dinara uz smanjnje troškova po jedinici od 3 dinara, prodajna cena bi morala da se:

b.1) pove a za **7,5** dinara

b.2) smanji za _____ dinara

(Zaokružite i upišite ta an odgovor)

Gubitak po jedinici se smanjenjem troškova po jedinici za 3 dinara smanjuje sa 8 na 5 dinara. Da bi ostvarilo dobitak od 50 dinara neophodno je da dobitak po jedinici bude 2,5 din. što e biti slu aj ukoliko cena poraste za 7,5 dinara.

9. (5 bodova) (I str. 94) Stvarna produktivnost se može približiti objektivno uslovljenoj produktivnosti, ili čak izjednačiti sa njom:

- a) povećanjem prodajnih cena proizvoda
 - b) potpunijim korišćenjem proizvodnog kapaciteta**
 - c) smanjenjem utroška sredstava za proizvodnju
 - d) smanjenjem nabavnih cena sredstava za proizvodnju
 - e) boljom radnom disciplinom**
 - f) stimulativnim nagradjivanjem radnika**
- (Zaokružite tačan/ne odgovor/e)

10. (10 bodova) (II str. 39., 40. i 41) Preduzeće planira proizvodnju 500 komada muških zimskih kaputa. Za proizvodnju jednog kaputa potrebno je 2.20 m štofa, 2.10 m postave i 6 dugmića. Na početku godine preduzeće raspolaže sa 120 m štofa, 90 m postave i 150 komada dugmića. Na kraju godine treba da ostane 10 m štofa više nego na početku godine, 20 m postave manje i za trećinu manje dugmića.

a) (5 bodova) Postavite plan materijala.

REŠENJE:

$Z_p = 120 \text{ m štof, } 90 \text{ m postava, } 150 \text{ dugmića}$

$Z_k = 130 \text{ m štof, } 70 \text{ m postava, } 100 \text{ dugmića}$

Vrsta materijala	Materijalni bilans	Z_p	Z_k	Količina za nabavku
Štof	$2,2 \cdot 500 = 1100$	120	130	1110
Postava	$2,1 \cdot 500 = 1050$	90	70	1030
Dugmići	$6 \cdot 500 = 3000$	150	100	2950

b) (5 bodova) Ako znamo da je $3Z_p - 300 = 4Z_k$, pri čemu su Z_p -početne zalihe, a Z_k -krajnje zalihe, možemo zaključiti da je kod ovog preduzeća:

- b.1) plan nabavke veći od plana prodaje
- b.2) plan nabavke manji od plana prodaje
- b.3) plan nabavke isti kao plan prodaje
- b.4) Nemamo dovoljno informacija da bi ocenili odnos između ova dva plana

REŠENJE:

$$3Z_p - 300 = 4Z_k$$

$$Z_p = (4Z_k + 300) / 3$$

$Z_p = 1,33Z_k + 100$ odakle sledi da je Z_p veći od Z_k . Ako važi da je Z_p veći od Z_k , na osnovu jednačine $PLN = PLP - Z_p + Z_k$ sledi da je PLP veći od PLN , odnosno da je PLN manji od PLP .

BODOVANJE

Broj bodova istaknut pored pitanja predstavlja maksimalan broj bodova, odnosno broj bodova koji takmičar može osvojiti ukoliko da potpuno tačan odgovor na navedeno pitanje.

Delimično tačni odgovori priznava se se kod pitanja pod rednim brojem 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9 i 10, dok se se kod pitanja pod rednim brojem 1 i 4 priznavati samo potpuno tačni odgovori.

Kod pitanja pod rednim brojem 2 i 7, ukoliko do greške u rezultatu dodje usled tehničke greške u raunanju, odgovor se se priznati, ali se se maksimalan broj bodova umanjiti za 3 boda.

Kod pitanja pod rednim brojem 5, maksimalan broj bodova koji takmičar može osvojiti je 15 bodova. Obzirom da su postavljena dva zahteva, oni se se posebno bodovati.

- Ukoliko takmičar tačno odgovori na pitanje pod oznakom a), takmičar može osvojiti maksimalno 10 bodova. Ukoliko kod odgovora pod a) do greške u rezultatu dodje usled tehničke greške u raunanju, odgovor se se priznati, ali se se maksimalan broj bodova umanjiti za 3 boda.
- Ukoliko takmičar tačno odgovori na zahtev pod oznakom b) može osvojiti maksimalno 5 bodova. Ukoliko kod odgovora pod b) do greške u rezultatu dodje usled tehničke greške u raunanju, odgovor se se priznati, ali se se maksimalan broj bodova umanjiti za 3 boda.

Kod pitanja pod rednim brojem 6, za svaki naveden tačan odgovor prizna se se po jedan bod.

Kod pitanja pod rednim brojem 8 i 10, maksimalan broj bodova koji takmičar može osvojiti je 10 bodova. Obzirom da su postavljena po dva zahteva, oni se se posebno bodovati.

- Ukoliko takmičar tačno odgovori na pitanje pod oznakom a), takmičar može osvojiti maksimalno 5 bodova. Ukoliko kod odgovora pod a) do greške u rezultatu dodje usled tehničke greške u raunanju, odgovor se se priznati, ali se se maksimalan broj bodova umanjiti za 3 boda.
- Ukoliko takmičar tačno odgovori na zahtev pod oznakom b) može osvojiti maksimalno 5 bodova. Ukoliko kod odgovora pod b) do greške u rezultatu dodje usled tehničke greške u raunanju, odgovor se se priznati, ali se se maksimalan broj bodova umanjiti za 3 boda.

Ukoliko se kod pitanja pod rednim brojem 9, navedu dva od tri tačna odgovora, takmičaru se se priznati 3 boda, a ukoliko se navede samo jedan tačan odgovor, takmičar dobije 1 bod.